

Notat

Dato: 3. maj 2021
Reference: Lars Tiede Barsballe
Journalnr.: 20/1699

Resumé

Kommunalbestyrelsen besluttede i forbindelse med budgetaftalen for 2021-2024, at opfordre Erhvervs- og Arbejdsmarkedsudvalget til at belyse effekter for virksomhedspraktik og andre indsatser. Forvaltningen har derfor lavet nedenstående gennemgang af effekterne af virksomhedspraktik samt andre indsatser.

Gennemgangen af effekter vil primært tage udgangspunkt i hjemmesiden jobeffekter.dk, hvor Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR), har samlet informationer om forskellige effektstudier af den beskæftigelsesrettede indsats. Gennemgangen vil blive suppleret med andre kilder fra f.eks. Beskæftigelsesministeriet, Finansministeriet eller Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd (VIVE).

Notatet behandler følgende indsatser:

- Løntilskud
- Virksomhedspraktik
- Vejledning og opkvalificering
- ugers jobrettet uddannelse
- Mentorstøtte
- Revalidering
- Samtaler

Oplysningerne omkring effekten af indsatserne er på jobeffekter.dk klassificeret som:

- Positiv effekter - indsatsen øger den lediges chancer for at komme i arbejde
- Negativ effekter - indsatsen reducerer den lediges chancer for at komme i arbejde
- Modstridende effekter - forskellige studier viser, at indsatsen både kan øge eller reducere den lediges chancer for at komme i arbejde
- For få studier gennemført - det er ikke muligt at konkludere på effekterne af indsatsen

Der vil i gennemgangen være fokus på følgende målgrupper:

- Arbejdsmarkedsparate ledige
- Ikke-arbejdsmarkedsparate ledige

Arbejdsmarkedsparate ledige dækker over forsikrede ledige, jobparate kontanthjælpsmodtagere og ledighedsydelsesmodtagere. Ikke-arbejdsmarkedsparate ledige dækker over aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere samt ressourceforløbsmodtagere. Sygemeldte er ikke omfattet af jobeffekter.dk og er dermed ikke med i gennemgangen.

Gennemgangen af effekterne viser, at løntilskud og virksomhedspraktikker på det private arbejdsmarked har en positiv effekt ift. at hjælpe arbejdsmarkedspare ledige tilbage på arbejdsmarkedet. Offentlig løntilskud har en negativ effekt, mens der er modstridende effekter af offentlig virksomhedspraktik.

Når der ses på uddannelse og opkvalificering, er det alene erhvervsuddannelse til arbejdsmarkedspare ledige, som har en positiv effekt. Opkvalificerende kurser, jobsøgningskurser og jobrettet uddannelse har modstridende effekter.

Gennemgangen af samtaler med de ledige viser, at både rådighedsafklarende og vejledende samtaler har også en positiv effekt for de arbejdsmarkedspare ledige. Den positive effekt er dog afhængig af sagsbehandlerens holdning til den ledige. Hvis sagsbehandleren ikke har en positiv forventning til den lediges muligheder, vil samtalerne have en ringere effekt. Væksthusets forskningscenter stod i 2013-2016 bag Beskæftigelsesindikatorprojektet (BIP), som undersøgte hvilke faktorer som kunne bruges til at måle progressionen i aktivitetsparate kontanthjælpsmodtageres ledighedsforløb.

Projektet konkluderer at:

- Sagsbehandlerskift reducerer jobchancen
- Sagsbehandlerens tro på borgerens jobchance øger jobchancen og omvendt

Løntilskud

Personer omfattet af lov om aktiv beskæftigelsesindsats kan få tilbud om ansættelse med løntilskud hos private og offentlige arbejdsgivere. Det gælder dog ikke uddannelseshjælpsmodtagere som vurderes åbenlyst uddannelsesparate, personer som modtager sygedagpenge eller deltager i et jobafklaringsforløb og som er i job eller driver selvstændig virksomhed. Fleksjobvisiterede samt unge under 18 år, som har behov en beskæftigelses- eller uddannelsesfremmende indsats, kan heller ikke få tilbud om ansættelse med løntilskud hos private eller offentlige arbejdsgivere.

A-dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere har ret til tilbud om ansættelse med løntilskud hos en arbejdsgiver, som de selv har fundet, såfremt betingelserne for løntilskuddet er opfyldt.

Effekt af løntilskud

Tabel 1 nedenfor viser effekten af hhv. offentlig og privat løntilskud for ledige som er arbejdsmarkedsparete og ikke-arbejdsmarkedsparete. Tabellen viser, at det er muligt at påvise en negativ effekt ved offentlig løntilskud for de arbejdsmarkedsparete ledige, mens der er positiv effekt ved privat løntilskud. For de ikke-arbejdsmarkedsparete ledige, er der gennemført for få studier til at der kan konkluderes på effekten.

Tabel 1 - effekt af løntilskud		
Løntilskud	Arbejdsmarkedsparete	Ikke-arbejdsmarkedsparete
Offentlig løntilskud	Negativ effekt	For få studier gennemført
Privat løntilskud	Positiv effekt	For få studier gennemført

Kilde: jobeffekter.dk, den 6. april 2021

Finansministeriet vurderer, at den negative effekt af offentlig løntilskud skyldes, at de ledige ikke er motiverede til at søge jobs lige så intensivt, når de er ansat i et løntilskud. Der kommer ledige i job efter offentlig løntilskud, men det er ikke nok til at opveje effekten af den manglende motivation til at søge ledige jobs¹.

¹ [aktiv-beskaeftigelsesindsats_oekonomisk-analyse.pdf](#)

Virksomhedspraktik

Tilbud om virksomhedspraktik gives med henblik på at afklare eller udvikle personens faglige, sociale eller sproglige kompetencer og at afklare og bringe personen tættere på jobmål, ved at personen deltager i konkrete arbejdsopgaver og indgår i kollegiale sammenhænge.

For uddannelseshjælpsmodtagere gives tilbuddet med henblik på at afklare eller udvikle personens faglige, sociale eller sproglige kompetencer og at afklare uddannelsesmål og bringe personen tættere på sit uddannelsesmål, ved at personen deltager i konkrete arbejdsopgaver og indgår i kollegiale sammenhænge. For personer som modtager sygedagpenge eller deltager i et jobafklaringsforløb samtidig med at de er i et ansættelsesforhold, kan virksomhedspraktik tillige gives med henblik på arbejdsfastholdelse.

Ved indgåelse af aftale om virksomhedspraktik skal det præcise formål med praktikken aftales mellem personen, virksomheden og jobcenteret. Virksomhedspraktikken skal tilrettelægges, så den så vidt muligt kombineres med eller efterfølges af timer, hvor personen ansættes ordinært som lønmodtager. Ordinære løntimer skal finde sted inden for en anden arbejdsfunktion, hvis de foregår sideløbende med praktikken.

Effekt af virksomhedspraktik

Tabel 2 nedenfor viser effekten af hhv. offentlig og privat virksomhedspraktik for ledige som er arbejdsmarkedsparete og ikke-arbejdsmarkedsparete. Tabellen viser, at der er modstridende effekter ved offentlig virksomhedspraktik for de arbejdsmarkedsparete ledige, mens der er positiv effekt ved privat virksomhedspraktik. For de ikke-arbejdsmarkedsparete ledige, er der gennemført for få studier til at der kan konkluderes på effekten.

Tabel 2 - effekt af virksomhedspraktik		
Virksomhedspraktik	Arbejdsmarkedsparete	Ikke-arbejdsmarkedsparete
Offentlig virksomhedspraktik	Modstridende effekter	For få studier gennemført
Privat virksomhedspraktik	Positiv effekt	For få studier gennemført

Kilde: jobeffekter.dk, den 6. april 2021

Beskæftigelsesindikatorprojektet (BIP), har påvist, at virksomhedspraktik er det eneste redskab der har positive effekter på tværs af alle målgrupper. Samtidig viser forskningen også, at det er vigtigt med det rigtige match mellem den ledige og virksomheden og at der er en understøttende indsats². At den ledige kommer i virksomhedspraktik, er dermed ikke en garanti for, at den ledige automatisk kommer tættere på arbejdsmarkedet.

² [Beskæftigelses-Indikator-Projektet præsentation.pdf \(vaeksthuset.dk\)](#)

Vejledning og opkvalificering, herunder jobrettet uddannelse

Vejledning og opkvalificering er en overordnet betegnelse for en række tilbud, hvor formålet er at afdække eller udvikle den lediges faglige, sociale eller sproglige kompetencer, så han eller hun nemmere kan få et job.

Det kan være korte vejlednings- og afklaringsforløb eller særlige projekter og uddannelsesforløb, herunder praktik under uddannelsesforløbet og danskundervisning. Det kan også være ordinære uddannelsesforløb, som blandt andet omfatter almen voksenuddannelse, AMU-kurser og erhvervskompetencegivende uddannelser.

Hvis man er ansat i et fleksjob, kan man få tilbud om vejledning og opkvalificering, som går ud på at afprøve ens rådighed i forhold til arbejdsmarkedet. Denne mulighed omfatter ikke ordinære uddannelsesforløb.

Personer som modtager A-dagpenge eller ledighedsydelse, kan i op til 6 uger deltage i jobrettet uddannelse i form af kurser inden for en bestemt erhvervsgruppe. Kurserne inden for de mulige erhvervsgrupper fremgår af en positivliste, som udarbejdes af Beskæftigelsesministeriet.

Effekt af vejledning og opkvalificering, herunder jobrettet uddannelse

Tabel 3 nedenfor viser effekten af opkvalificerende kurser, jobsøgningskurser, samt voksen- og efteruddannelse for ledige som er arbejdsmarkedsparete og ikke-arbejdsmarkedsparete. Tabellen viser, at der er modstridende effekter ved alle indsatserne for de arbejdsmarkedsparete ledige. For de ikke-arbejdsmarkedsparete ledige, er der gennemført for få studier til, at der kan konkluderes på effekten.

Tabel 3 - effekt af opkvalificerende kurser og jobsøgningskurser		
Virksomhedspraktik	Arbejdsmarkedsparete	Ikke-arbejdsmarkedsparete
Opkvalificerende kurser	Modstridende effekter	For få studier gennemført
Jobsøgningskurser	Modstridende effekter	For få studier gennemført
Jobrettet uddannelse	Modstridende effekter	For få studier gennemført

Kilde: jobeffekter.dk, den 6. april 2021

Erhvervs- og Arbejdsmarkedsudvalget blev den 26. august 2020 orienteret om en supplerende rapport fra STAR omkring effekten af uddannelsesindsatser for arbejdsmarkedsparate ledige³. I denne gennemgang blev det påvist, at der var modstridende effekter af uddannelsesindsatsen for arbejdsmarkedsparate ledige. Samtidig havde jobsøgningskurser og opkvalificerende kurser en højere effekt end uddannelsesindsatserne og at sammenlignet med andre lande havde uddannelsesindsatserne i Danmark en lav effekt.

Rapporten vurderede, at årsagerne til dette kunne være:

- Danmark grundlæggende har en mere aktiv beskæftigelsesindsats end i andre lande
- at ledigheden i Danmark generelt er lav, og derfor kan de ledige hurtigere finde et nyt arbejde end i andre lande
- at virksomhedsrettede forløb er lige så effektive som uddannelse, uden at der i samme grad sker en fastholdelse

³ [26-08-2020 - 00 Referat med bilag.pdf \(norddjurs.dk\)](#)

Mentorstøtte

Med henblik på at fremme, at en person kan opnå eller fastholde aktiviteter, tilbud, ordinær uddannelse, ansættelse i fleksjob eller ordinær ansættelse, kan der gives mentorstøtte. Mentorfunktionen kan varetages af medarbejdere ansat i en virksomhed, en uddannelsesinstitution eller i kommunen. Mentorfunktionen kan også varetages af eksterne konsulenter, som virksomheden, uddannelsesinstitutionen eller jobcenteret indgår aftale med.

Effekt af mentorstøtte

Tabel 4 viser, at der generelt er lavet for få studier af effekten af mentorindsatser, til at der kan konkluderes på effekten.

Tabel 4 - effekt af mentorstøtte		
Virksomhedspraktik	Arbejdsmarkedsparate	Ikke-arbejdsmarkedsparate
Beskæftigelsesmentor	For få studier gennemført	For få studier gennemført
Virksomhedsmentor	For få studier gennemført	For få studier gennemført
Uddannelsesmentor	For få studier gennemført	For få studier gennemført

Kilde: jobeffekter.dk, den 6. april 2021

STAR finder i en analyse lavet af Rambøll, at der er en positiv, men usikker beskæftigelseseffekt ved mentorordningen for unge uden uddannelse⁴, mens en evaluering fra VIVE finder negative beskæftigelseseffekter⁵. At målgruppen for mentorordningen ofte er ledige med andre problemer end ledighed og gives som supplement til andre beskæftigelsesfremmende indsatser, kan have betydning for mulighederne for at gennemføre studier som viser effekten af mentorordningen.

⁴ [Report \(star.dk\)](#)

⁵ [Evaluering af mentorordningen \(star.dk\)](#)

Revalidering

Revalidering er en ordning for personer med en begrænsning i arbejdsevnen, hvor øvrige indsatser efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats eller andre indsatser efter anden lovgivning ikke er tilstrækkelige til at personen kan forsørge sig selv. Et revalideringsforløb kan bl.a. virksomhedspraktik, løntilskud, vejledning og opkvalificering og af hjælp til etablering af selvstændig virksomhed.

Effekt af revalidering

Tabel 5 nedenfor viser effekten af erhvervsuddannelse samt videregående uddannelser for ledige som er arbejdsmarkedsparete eller ikke-arbejdsmarkedsparete. Tabellen viser, at der er positiv effekt ved at give erhvervsuddannelse til arbejdsmarkedsparete ledige, mens der er gennemført for få studier til at vurdere effekten af erhvervsuddannelse til ikke-arbejdsmarkedsparete ledige, samt videregående uddannelse generelt.

Tabel 5 – effekt af revalidering		
Uddannelse	Arbejdsmarkedsparete	Ikke-arbejdsmarkedsparete
Erhvervsuddannelse	Positiv effekt	For få studier gennemført
Videregående uddannelse	For få studier gennemført	For få studier gennemført

Kilde: jobeffekter.dk, den 6. april 2021

Cabi finder i en analyse, at revalidering er det redskab, som har den næst-største beskæftigelsesrettede effekt, kun overgået af privat løntilskud⁶. Modsat finder STAR i en evaluering af revalideringsordningen, som er lavet af Rambøll, ikke grundlag for at konkludere, at revalidering er mere effektivt end andre redskaber⁷. Evalueringen finder dog, at der er stor variation i effekten, alt efter hvilken form for revalidering som vælges. At erhvervsuddannelser har en positiv effekt kan derfor hænge sammen med den generelle mangel på faglært arbejdskraft og at disse uddannelsesforløb er kortere end videregående uddannelser.

Samtaler

⁶ [revalidering-2019-endelig-version-307118.pdf \(cabiweb.dk\)](#)

⁷ [Report \(star.dk\)](#)

Vejledende samtaler skal understøtte den lediges jobsøgning og motivation til en hurtig tilbagevenden til arbejdsmarkedet, Samtalerne skal hjælpe den ledige til at søge så bredt som muligt og evt. overveje brancheskifte.

A-kasser og kommunen skal løbende vurdere borgernes rådighed for arbejdsmarkedet. Dette gøres bl.a. gennem rådighedsvurderende samtaler, hvor der vurderes om den ledige bl.a. har søgt et tilstrækkeligt antal jobs, har et fyldestgørende CV eller fulgt anvisningerne fra A-kassen eller anden aktør.

Effekt af samtaler

Tabel 6 nedenfor viser effekten af samtaler med ledige, som er arbejdsmarkedsparete eller ikke-arbejdsmarkedsparete. Tabellen viser, at der er positiv effekt ved både rådighedsafprøvende samt vejledende samtaler for arbejdsmarkedsparete ledige, mens der er gennemført for få studier til at vurdere effekten for ikke-arbejdsmarkedsparete ledige.

Tabel 6 – effekt af samtaler		
Uddannelse	Arbejdsmarkedsparete	Ikke-arbejdsmarkedsparete
Vejledende samtaler	Positiv effekt	For få studier gennemført
Rådighedsafprøvende samtaler	Positiv effekt	For få studier gennemført

Kilde: jobeffekter.dk, den 6. april 2021

I en analyse og litteraturgennemgang fra 2010 finder STAR, i en rapport udarbejdet af Rosholm og Svarer, at vejledende samtaler har en positiv effekt ift. at hjælpe arbejdsmarkedsparete ledige og ledige med en kort forsørgelsehistorik. Rosholm og Svarer finder modstridende i deres gennemgang modstridende effekter af rådighedsvurderende samtaler og nævner bl.a. at et for rigtigt krav til jobsøgning, kan fjerne fokus fra uformelle kontakter, som også er vigtige i jobsøgningen⁸.

BIP projektets resultater

⁸ [samtaler011110 \(star.dk\)](#)

Væksthusets forskningscenter stod i 2013-2016 bag Beskæftigelsesindikatorprojektet (BIP), som undersøgte hvilke faktorer som kunne bruges til at måle progressionen i aktivitetsparate kontanthjælpsmodtageres ledighedsforløb. Projektet fandt bl.a., at sagsbehandleren har en betydning for udsatte borgers jobchancer⁹.

Projektet konkluderer, at:

- Sagsbehandlerskift reducerer jobchancen
- Sagsbehandlerens tro på borgerens jobchance øger jobchancen

Via progressionsmålinger fandt projektet, at aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagers chance for at finde arbejde blev reduceret med 22% ved et sagsbehandlerskifte. Det er umuligt at undgå, at borgere skal skifte sagsbehandlere, men det viser at jobcenterets interne organisering skal være med til at reducere antallet af sagsbehandlerskift til et minimum.

Samtidig konkluderer projektet, at sagsbehandlerens tro på borgerens jobchance er afgørende for at den ledige kommer i job. De sagsbehandlere som havde en klar vurdering af, at borgerene ville komme i arbejde, viste sig at være de sagsbehandlere som var mest joborienterede. Så jo mere joborienteret sagsbehandleren tænker, jo større er chancen for at sagsbehandleren ser jobmuligheden for den enkelte borger.

⁹ [Hovedpointer BIP Sagsbehandlerens-betydning.pdf \(vaeksthusets-forskningscenter.dk\)](#)